

REPUBLIKA E KOSOVËS - РЕПУБЛИКА КОСОВО - REPUBLIC OF KOSOVO
GJYKATA KUSHTETUESE
УСТАВНИ СУД
CONSTITUTIONAL COURT

Priština, 18. februara 2022. godine
Ref.br.: AGJ 1947/22

PRESUDA

u

slučaju br. KI75/21

Podnosilac

**„Abrazen LLC“, „Energy Development Group – Kosova LLC“, „Alsi & Co.
Kosovë LLC“ i „Building Construction LLC“**

**Ocena ustavnosti
presude Vrhovnog suda ARJ-UZVP. br. 44/2020 od
23. jula 2020. godine**

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Gresa Caka-Nimani, predsednica
Bajram Ljatifi, zamenik predsednika
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija
Safet Hoxha, sudija
Radomir Laban, sudija
Remzije Istrefi-Peci, sudija i
Nexhmi Rexhepi, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev su podnele kompanije „Abrazen LLC“, „Energy Development Group – Kosova LLC“, „Alsi & Co. Kosovë LLC“ i „Building Construction LLC“, koje zastupaju advokati Faton Qirezi i Alban Makolli (u daljem tekstu: podnosioci zahteva).

Osporena odluka

2. Podnosioci zahteva osporavaju ustavnost presude [ARJ-UZVP. br. 44/2020] Vrhovnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Vrhovni sud) od 23. jula 2021. godine u vezi sa rešenjem [AA.br.355/2020] od 17. juna 2020. godine, Apelacionog suda, kao i rešenjem [A.br.3090/19] od 6. aprila 2020. godine, Osnovnog suda.
3. Podnosioci zahteva su osporenu presudu primili 24. decembra 2020. godine.

Predmetna stvar

4. Predmetna stvar je ocena ustavnosti gore navedene presude Vrhovnog suda, kojom su podnosiocima zahteva navodno povređena osnovna prava i slobode zagarantovana članovima 3. [Jednakost pred zakonom], 7. [Vrednosti], 24. [Jednakost pred zakonom], 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] i 32. [Pravo na pravno sredstvo] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav) i članom 6. (Pravo na pravično suđenje) Evropske konvencije o ljudskim pravima (u daljem tekstu: EKLJP).

Pravni osnov

5. Zahtev je zasnovan na stavu 4. člana 21. [Opšta načela] i stavovima 1. i 7. člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, članovima 22. [Procesuiranje podnesaka] i 47. [Individualni zahtevi] Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br. 03/L-121 (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 32. [Podnošenje podnesaka i odgovora] Poslovnika o radu Ustavnog suda (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Sudom

6. Dana 21. aprila 2021. godine, podnosioci su podneli svoj zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).
7. Dana 22. aprila 2021. godine, predsednica Suda, Arta Rama-Hajrizi, imenovala je sudiju Bajrama Ljatifija za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Bekim Sejdiu (predsedavajući), Selvete Gërxhaliu-Krasniqi i Gresa Caka-Nimani.
8. Dana 17. maja 2021. godine, na osnovu stava 5. člana 114. [Sastav i mandat Ustavnog suda] Ustava i pravila 12. (Izbor predsednika i zamenika predsednika) Poslovnika, sudija Gresa Caka-Nimani je izabrana za predsednicu Ustavnog suda. Na osnovu stava (4) pravila 12. Poslovnika i odluke Suda KK-SP 71-2/21,

utvrđeno je da sudija Gresa Caka-Nimani, stupa na dužnost predsednice Suda nakon isteka mandata trenutne predsednice Suda, Arte Rama-Hajrizi, dana 26. juna 2021. godine.

9. Dana 21. maja 2021. godine, Sud je obavestio podnosioca o registraciji zahteva i tražio od istog da dostavi Sudu sve žalbe i zahtev za vanredno preispitivanje.
10. Dana 21. maja 2021. godine, Sud je tražio od Osnovnog suda da obavesti Sud o datumu kada su podnosioci zahteva primili osporenu presudu Vrhovnog suda.
11. Dana 21. maja 2021. godine, Sud je obavestio Vrhovni sud o registraciji zahteva i poslao mu kopiju zahteva.
12. Dana 25. maja 2021. godine, na osnovu tačke 1.1 stava 1. člana 9. (Prevremeni istek mandata) Zakona i pravila 7. (Ostavka na dužnost sudije) Poslovnika, sudija Bekim Sejdiu je podneo svoju ostavku na položaj sudije pri Ustavnom sudu.
13. Dana 27. maja 2021. godine, predsednica Suda, Arta Rama-Hajrizi je odlukom [br. K.SH.KI 75/21] imenovala sudiju Nexhmija Rexhepija za člana u Veću za razmatranje umesto sudije Bekima Sejdiua.
14. Dana 27. maja 2021. godine, Osnovni sud je dostavio Sudu povratnicu koja pokazuje da su podnosioci zahteva osporenu presudu primili 24. decembra 2020. godine.
15. Dana 31. maja 2021. godine, predsednica Suda, Arta Rama Hajrizi je odlukom [br. KK160/21] odlučila da se sudija Gresa Caka-Nimani, predsednica, imenuje za predsedavajuću u većima za razmatranje u kojima je imenovana za članicu veća.
16. Dana 26. juna 2021. godine, na osnovu stava (4) pravila 12. Poslovnika i odluke Suda KK-SP 71-2/21, sudija Gresa Caka-Nimani je preuzela dužnost predsednice Suda, a na osnovu tačke 1.1 stava 1. člana 8. (Istek mandata sudije) Zakona, predsednici Arti Rama-Hajrizi je istekao mandat predsednice i sudije Ustavnog suda.
17. Dana 22. septembra 2021. godine, Sud je o registraciji zahteva, u svojstvu zainteresovane strane, obavestio (i) tužioca i (ii) RUE, i poslao im po jednu kopiju zahteva.
18. Dana 22. septembra 2021. godine, Sud je od Osnovnog suda tražio kompletan spis predmeta, a Osnovni sud je 29. septembra 2021. godine, dostavio Sudu spis predmeta.
19. Dana 13. oktobra 2021. godine, tužilac je dostavio odgovor na zahtev podnosilaca zahteva.

20. Dana 10. novembra 2021. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo Izveštaj sudije izvestioca i odlučilo da se zahtev razmotri na nekoj narednoj sednici nakon dodatnih dopuna.
21. Dana 21. decembra 2021. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo Izveštaj sudije izvestioca i odlučilo da se zahtev razmotri na nekoj narednoj sednici nakon dodatnih dopuna
22. Dana 19. januara 2022. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i jednoglasno iznelo preporuku Sudu o prihvatljivosti zahteva.
23. Istog tog dana, Sud je odlučio, jednoglasno, da je zahtev prihvatljiv i: i) da je došlo do povrede člana 31 [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava i člana 6 [Pravo na pravično suđenje] Evropske Konvencije o Ljudskim pravima; ii) proglasio nevažećom Presudu Vrhovnog suda Kosova [ARJ-UZVP. Br. 44/2020] od 23. jula 2020. godine, Rešenje Apelacionog suda [AA.br. 355/2020] od 17. juna 2020. godine, kao i Rešenje Osnovnog suda [A.nr. 3090/19] od 6. aprila 2020. godine; i (iii) vratio na ponovno razmatranje Rešenje Osnovnog suda [A.nr. 3090/19] od 6. aprila 2020. godine, u skladu sa Presudom ovog Suda

Pregled činjenica

24. Dana 27. novembra 2019. godine, Regulatorni ured za energiju (u daljem tekstu: RUE) je odlukom [V_1204_2019] odredio podsticajne tarife (feed in) za proizvodnju električne energije pomoću solarnih/foto naponskih panela, samo za dodatne ciljeve od 20 MW na osnovu Administrativnog uputstva br. 05/2017 o ciljevima za energiju iz obnovljivih izvora. Tačkom III ove odluke je utvrđeno da će RUE obavestiti podnosiocima prijave koji poseduju preliminarno ovlašćenje izdato od strane Odbora RUE-a i koji se nalaze na listi čekanja prema hronološkom redosledu izdavanja odluka da budu uvršteni u šemu podrške za raspoložive ciljeve. Prema spisima predmeta, rezultira da su podnosioci zahteva bili stranke sa pravnim interesom u vezi sa postupcima za osporavanje gore navedene odluke, pošto su bili u čekanju da budu uključeni u šemu podrške za raspoložive ciljeve.
25. Dana 24. decembra 2019. godine, tužilac Sami Kurteshi je, u svojstvu zainteresovane strane (u daljem tekstu: tužilac), sa tvrdnjom da na njega utiče navedena odluka RUE, podneo je tužbu Osnovnom sudu u Prištini, kojom je tražio da se poništi odluka [V_1204_2019] tuženog RUE od 27. novembra 2019. godine. Tužilac je takođe predložio da se odloži izvršenje gore navedene odluke do meritornog rešavanja spornog pitanja, navodeći da mu se (i) nanosi nepopravljiva šteta; (ii) da odlaganje nije u suprotnosti sa javnim interesom; i (iii) da odlaganje neće naštetiti drugim stranama na koje utiče navedena odluka. Tužilac je naveo da ima procesnu legitimaciju da podnese gorenavedenu tužbu jer je on potrošač električne energije i da će se istom "na kraju krajeva" fakturirati računi.

26. Dana 27. decembra 2019. godine, Osnovni sud u Prištini, Odeljenje za upravne sporove je rešenjem [A. br. 3090/19] usvojio, kao osnovan, zahtev za odlaganje izvršenja odluke koji je podneo tužilac.
27. Dana 23. januara 2020. godine, tuženi-RUE je izjavio žalbu protiv gore navedenog rešenja, kojom je osporio njegovu zakonitost, zbog povreda zakonskih odredbi Zakona o upravnim sporovima, povrede zakonskih odredbi zakona o energetsom sektoru i podzakonskih akata, kao i zbog pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja. RUE ke predložio da Apelacioni sud usvoji žalbu kao osnovanu i poništi rešenje Osnovnog suda.
28. Dana 27. januara 2020. godine, "*Alsi&Co-Kosovë*" LLC, obratio se Osnovnom sudu podneskom da se uključi kao zainteresovana strana u upravnom sporu, na strani tužene strane, odnosno RUE-a. Ovaj predlog podnosioca "*Alsi&Co-Kosovë*" LLC da se smatra zainteresovanom stranom u ovoj pravnoj stvari, usvojen je kao osnovan od strane Osnovnog suda rešenjem [A. br. 3090/19].
29. Dana 30. januara 2020. godine, tužilac je dostavio odgovor na žalbu RUE protiv Rešenja Osnovnog suda [A. Br. 3090/19] od 27. decembra 2019. godine, gde je predložio Apelacionom sudu da istu odbije kao neosnovanu i potvrdi gore navedeno rešenje Osnovnog suda.
30. Dana 31. januara 2020. godine, protiv Rešenja [A.br. 3090/19] žalbu je izjavio i podnosilac zahteva - *Bulding Construction L.L.C*, u svojstvu zainteresovane strane, osporavajući ožalbeno rešenje zbog povrede odredaba upravnog i parničnog postupka i pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, sa predlogom da se usvoji kao osnovana žalba koju je uložio *Building Construction L.L.C*, da se poništi rešenje Osnovnog suda, kao i da se odbije zahtev za odlaganje izvršenja odluke RUE-a.
31. Dana 10. februara 2020. godine, podnosilac zahteva – *Alsi & CO -Kosovë L.L.C*, u svojstvu zainteresovane strane, je izjavio žalbu protiv gore rešenja Osnovnog suda [A.br. 3090/19], zbog povrede odredaba upravnog i parničnog postupka i pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja. On je naveo da, na osnovu stava 3 člana 22 i člana 34 Zakona o Upravnim Sporovima, Osnovni sud je trebao da proceni kakva se šteta nanosi tužiocu po izvršenju osporenog akta; zašto je ta šteta nepopravljiva; koji dokazi su razmotreni da bi se utvrdilo da odlaganje odluke RUE nije u suprotnosti sa javnim interesom; zašto se podnosiocima zahteva ne prouzrokuje nikakva šteta. Takođe, po njihovim navodima, Osnovni sud nije uopšte razmotrio navod o nedostatku aktivne legitimacije tužilačke strane, po članu 34 ZUS-a.
32. Dana 20. februara 2020. godine, Apelacioni sud je rešenjem [AA. br. 155/2020] usvojio, kao osnovane, žalbe RUE i podnosilaca zahteva *Bulding Construction L.L.C*, i podnosioca *Alsi & CO-Kosove L.L.C*, dok je rešenje [A. br. 3090/2019] Osnovnog suda od 27. decembra 2019. godine, poništio i vratio predmet istom sudu na ponovno suđenje i odlučivanje, sa obrazloženjem da se ožalbeno rešenje, zbog neregularnosti kojima je obuhvaćeno, ne može ispitati, zato što je izreka u suprotnosti sa samom sobom i ista nije obrazložena.

33. Dana 25. februara 2020. godine, podnosioci zahteva *Abrazen LLC* i *Energy Development Group Kosova LLC*, dostavili su Apelacionom sudu podnesak „zainteresovanih strana“, zato što su potonje bile opremljene preliminarnim ovlašćenjima od RUE, pridružujući te odluke, da bi postale deo šema podrška RUE gde je taj postupak „*krenuo napred Odlukom V 1204 2019 od 27.11.2019. god.*“ Koja je osporena na nezakonit način od strane tužioca. S tim u vezi, oni su tvrdili da tužiocu nedostaje aktivna legitimacija za podnošenje tužbe protiv Odluke V_1204_2019, kojom su direktno pogođeni legitimni interesi podnosilaca zahteva, kao i da u svojstvu zainteresovanih strana podržavaju tuženog-RUE.
34. Dana 6. aprila 2020. godine, Osnovni sud je rešenjem [A. br. 3090/19] ponovo usvojio, kao osnovan, zahtev za odlaganje izvršenja odluke koji je podneo tužilac gde je odlučeno da se izvršenje odluke [V _ 1204_2019] RUE-a od 27. novembra 2019. godine odlaže do donošenja konačne sudske odluke po tužbi. U ovom rešenju, Osnovni sud je obrazložio da je „*tužilac je pružio ubedljiv dokaze, koji potvrđuju činjenicu da bi izvršenje odluke nanelo štetu tužiocu, štetu koja bi se teško popravila. [Osnovni] sud takođe nalazi da odlaganje izvršenja odluke do odlučivanja predmeta na meritorni način, nije u suprotnosti sa javnim interesom niti da bi odlaganje nanelo neku veliku štetu protivnoj strani, odnosno zainteresovanoj strani.*“
35. Dana 22. aprila 2020. godine, podnosioci zahteva su, kao i neke druge kompanije, uključujući i kompaniju „VBS shpk“, izjavili žalbu protiv gore navedenog rešenja Osnovnog suda zbog (i) povrede odredaba upravnog i parničnog postupka; i (ii) pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja. Oni su naglasili da odluci Osnovnog suda nedostaje obrazloženje o odlučujućim činjenicama, samim tim, ista nije obrazložila štetu koja bi se mogla naneti tužiocu i zbog čega se ista ne može popraviti, kako je to i zatraženo u članu 22, stav 2 ZUS-a i nije ispoštovala uputstva data od Apelacionog suda koji je vratio predmet na ponovno razmatranje pred Osnovnim sudom. Takođe, podnosioci zahteva su izneli konkretan navod da tužiocu nedostaje *procesna legitimacija* jer se pobijanom odlukom RUE-a ne pogađa njegov neposredni interes utvrđen zakonom, kao što je propisano članom 34. stav 1. podstav 1.3 ZUS-a).
36. Dana 10. juna 2020. godine, RUE je uložio žalbu protiv gore navedenog rešenja Osnovnog suda, u kojoj je osporio njegovu zakonitost, zbog povrede zakonskih odredbi ZUS-a, povrede zakonskih odredbi zakona o energetsom sektoru i podzakonskih akata, kao i zbog pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja. RUE je konkretnije naglasio da se obrazloženje Osnovnog suda oslanja samo na opis zakonskih odredbi iz člana 22 ZUS-a koji propisuje uslove koji se trebaju ispuniti radi odlaganja izvršenja neke odluke i nije potvrđeno da li su se ovi zakonski uslovi oslonili na relevantne činjenice. Stoga, na kraju, RUE je predložio da Apelacioni sud usvoji žalbu kao osnovanu i poništi rešenje Osnovnog suda.
37. Dana 15. juna 2020. godine, tužilac je dostavio odgovor na žalbe stranaka u postupku, te predložio sudu da se odbaci kao nedozvoljena žalba stranaka koje su se samoidentifikovale kao *VBS shpk*, sa brojem poslovnog subjekta 70325365 i *Building Construction*, bez adrese i identifikacionog broja, u vezi sa njihovom

legitimnošću naglašavajući da isti nisu ili ni strane u postupku pred RUE. Sa druge strane, tužilac je takođe tražio da se odbije kao neosnovana žalba zainteresovanih strana *"Alsi&Co-Kosovë LLC shpk"*, sa identifikacionim brojem 810875552, *"Vita Energy shpk, Abrazen LLC, Energy Development Group Kosova shpk i Solar Gate LLC"*; kao i da se potvrdi rešenje [A. br. 3090/19] Osnovnog suda od 6. aprila 2020. godine, naglašavajući između ostalog da odluka RUE *„poskupljuje električnu energiju, tereteći za najmanje 16,46 miliona evra tužioca i druge potrošače [...]"* dodajući da *„Ova imovinska šteta (kao i svaka prateća šteta) se ne može ispraviti nakon konačnog donošenja odluke o sporu“*.

38. Dana 17. juna 2020. godine, Apelacioni sud je rešenjem [AA. br. 355/2020] odbio, kao neosnovanu žalbu RUE od 10. juna 2020. godine; žalbu podnosilaca zahteva od 22. aprila 2020. godine, te potvrdio rešenje [A. br. 3090/20] Osnovnog suda od 6. aprila 2020. godine. U tom rešenju, Apelacioni sud nije pružio nikakvo obrazloženje u vezi sa suštinskim navodom podnosilaca zahteva koji se odnosi na nedostatak *„procesne legitimacije“* tužioca. Apelacioni Sud je takođe naglasio da, polazeći od ovog stanja stvari, u potpunosti prihvata kao pravičan i zakonit takav stav prvostepenog suda, jer i prema oceni veća ovog suda, u ovom slučaju, ispunjeni su uslovi za odlaganje izvršenja administrativnog akta predviđeni u članu 22 stavu 2 Zakona o upravnim sporovima, ali nije razjasnio kako su ispunjeni zakonski kriterijumi za odlaganje izvršenja odluke.
39. Dana 30. juna 2020. godine, podnosioci zahteva su podneli zahtev za vanredno preispitivanje odluke, kojim su osporili zakonitost rešenja [AA. br. 355/2020] Apelacionog suda, zbog povrede odredaba materijalnog prava, sa predlogom da se zahtev usvoji, da se osporeno rešenje preinači te da se odbije predlog tužioca za odlaganje izvršenja odluke RUE-a ili da se rešenje ukine i predmet vrati na ponovno razmatranje i odlučivanje. Podnosioci zahteva su izneli i konkretan navod da prvostepeni i drugostepeni sud (i) nisu naveli razloge u vezi sa odlučujućim činjenicama koji su navedeni od strane podnosioca zahteva a koje su povezane sa uslovima koji se trebaju ispuniti za odlaganje izvršenja odluke RUE i ispunjavanja zakonskih uslova propisanih u članu 22 ZUS-a koji su povezani sa nepopravljivom štetom i javnim interesom i (ii) nisu ispitali navod da tužiocu nedostaje *aktivna legitimacija* za pobijanje osporenog akta u upravnom sporu i da je njegova tužba, sa navodima koje sadrži, preuranjena, zbog čega se mora odbaciti, po dva osnova, kao nedozvoljena i preuranjena, kako je predviđeno u članu 34. stavu 1. podstavovima 1.1 i 1.3 ZUS-a.
40. Neodređenog datuma, tuženi – RUE je takođe podneo zahtev za vanredno preispitivanje protiv rešenja [AA. br. 355/2020] Apelacionog suda od 17. juna 2020. godine, zbog povrede materijalnog prava i povrede odredaba postupka, sa predlogom da se zahtev usvoji, da se osporeno rešenje preinači, te da se usvoji žalba tuženog. Podnosioci zahteva su tvrdili da i Osnovni Sud, ali i Apelacioni Sud, nisu dali dao obrazloženje u vezi sa odlučujućim činjenicama, šteti koja se može naneti tužiocu i zašto se ista ne može popraviti, kako je to propisano u članu 22, stav 2 ZUS-a, i takođe nisu razmotrili tvrdnju podnosilaca da tužiocu nedostaje *„procesna legitimacija“*, jer se napadnutom odlukom RUE ne zadire u

njegov direktni interes koji je propisan zakonom, kako je to propisano u članu 34, stav 1 tačka 1.3 ZUS-a.

41. Dana 23. jula 2020. godine, Vrhovni sud Kosova (u daljem tekstu: Vrhovni sud) je presudom [ARJ-UZVP. br. 44/2020] odbio, kako neosnovane, zahteve tuženog RUE i podnosioca zahteva za vanredno preispitivanje, podnete protiv rešenja [AA. br. 355/2020] Apelacionog suda od 17. juna 2020. godine. U toj presudi, Vrhovni sud nije pružio nikakvo obrazloženje u vezi sa navodom podnosioca zahteva koji se odnosi na nedostatak procesne legitimacije tužioca. U ovoj presudi, Vrhovni sud je, u vezi sa drugim pitanjima navedenim od podnosioca zahteva, između ostalog naveo sledeće: *Ovaj sud ocenjuje da tuženik i zainteresovane strane nisu uverljivim dokazima učinili pouzdanom činjenicu da odlaganje izvršenja nije suprotno sa javnim interesom. Prema oceni ovog suda, u ovom slučaju nisu kumulativno ispunjeni uslovi za odlaganje izvršenja upravnog akta i koji bi opravdao odlaganje izvršenja odluke pozivajući se na zakonske odredbe člana 22 ZUS-a. Iz ovih razloga, ovaj sud je odlučio da odbije zahteve tuženika i zainteresovanih stranka, za vanredno preispitivanje izjavljene protiv rešenja Apelacionog suda AA. br. 355/2020 od 17.06.2020. godine*”.

Navodi podnosioca zahteva

42. Podnosioci zahteva navode da je osporena presuda doneta uz povredu njihovih osnovnih prava i sloboda zagarantovanih članovima 3. [Jednakost pred zakonom], 7. [Vrednosti], 24. [Jednakost pred zakonom], 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] i 32. [Pravo na pravno sredstvo] Ustava i članom 6. (Pravo na pravično suđenje) EKLJP.
43. U principu, podnosioci zahteva, *u suštini*, tvrde da su osporenom odlukom povređeni gore navedeni članovi Ustava, jer ista nije izrađena u skladu sa zakonskim i ustavnim premisama koje se odnose na *obrazloženu sudsku odluku*, koja mora da sadrži zahteve stranaka, predočene činjenice i dokaze, obrazloženje o tome koje su činjenice utvrđene i kojim dokazima.
44. Podnosioci zahteva dalje tvrde da je Vrhovni sud, usled toga što nije ispitao navode podnosioca zahteva i nije primenio član 160. stav 4. ZPP-a, povredio članove 3, 7. i 24. Ustava, odnosno time što podnosioci zahteva nije doveo u ravnopravan položaj sa zainteresovanom stranom-tužiocem u odnosu na ispunjenost uslova iz člana 22. stav 2. u vezi sa stavom 6. ZUS-a i da se zatim u smislu utvrđenja ove zakonske odredbe pruže i obrazloženja od strane redovnih sudova.
45. Propustom Vrhovnog suda da u svojoj odluci navede relevantne razloge u vezi sa navodima koji su izneti u zahtevu za vanredno preispitivanje sudske odluke, prema podnosiocima zahteva, povređen je i član 31. Ustava. Dakle, osporena presuda ne sadrži obrazloženje u skladu sa iznetim navodima da presuda Apelacionog suda nije izrađena u skladu sa članom 160. u vezi sa članom 175. ZPP-a, jer nisu navedeni relevantni razlozi o tome kako je došlo do ispunjenja uslova iz člana 22. stav 2. ZUS-a, da se odloži izvršenje osporenog upravnog akta, ne pružajući podatke o tome (i) koja je šteta koja se nanosi tužiocu izvršenjem

osporenog akta i zašto je ona nepopravljiva, (ii) zašto odlaganje nije u suprotnosti sa javnim poretком, (iii) zašto se trećim licima, kao zainteresovanim stranama, odnosno podnosiocima zahteva, ne nanosi nikakva šteta iako su oni tvrdili da im se nanosi šteta i argumentovali taj navod dokazima. Takođe, sudske odluke ne sadrže obrazloženje u vezi sa navodima podnosioca zahteva koji se odnose na (iv) *nedostatak aktivne legitimacije* tužilačke strane.

46. Usled propusta da se ispituju žalbeni navodi u zahtevu za vanredno preispitivanje odluke povređen je i član 32. Ustava, odnosno pravo na pravna sredstva. Prema podnosiocima zahteva, ovo pravo ne predviđa samo podnošenje žalbe u procesnom smislu, već i u materijalnom aspektu da navode predložene u žalbi zahtevu ispita organ koji odlučuje o njemu i da se za iste pruži obrazloženje o tome da li su utemeljeni ili nisu utemeljeni/neutemeljeni, i ako jesu, iz kojih razloga, a u konkretnom slučaju odluka Vrhovnog suda to ne sadrži.
47. Naposljetku, podnosioci zahteva traže od Suda: I. da proglasi, većinom glasova, zahtev prihvatljivim; II. da utvrdi da je došlo do povrede članova 3; 7; 24; 31. i 32. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP, kao rezultat neobrazloženja sudske odluke; III. da proglasi osporenu presudu ništavnom; IV. da vrati osporenu presudu na ponovno odlučivanje u skladu sa utvrđenjima ove presude Ustavnog suda; V. da naloži Vrhovnom sudu da što je pre moguće obavesti Sud o merama koje su preduzete radi izvršenja presude Suda, u skladu sa pravilom 66 (5) Poslovnika.

Relevantne ustavne i zakonske odredbe

Član 31.

[Pravo na pravično i nepristrasno suđenje]

1. Svakom se garantuje jednaka zaštita prava pred sudom, ostalim državnim organima i nosiocima javnih.

2. Svako ima pravo na javno, nepristrasno i pravično razmatranje odluka o pravima i obavezama ili za bilo koje krivično gonjenje koje je pokrenuto protiv njega/nje, u razumnom roku, od strane nezavisnog i nepristrasnog, zakonom ustanovljenog, suda.

3. Suđenje je javno, osim u slučajevima kada sud, iz posebnih razloga, smatra da je isključivanje štampe ili javnosti, u korist pravde, ako bi njihovo prisustvo moglo naškoditi javnom redu ili nacionalnoj sigurnosti, interesima maloletnika, ili zaštiti privatnog života stranaka u postupku, na zakonom propisan način.

[...]

Evropska konvencija o ljudskim pravima

Član 6.

(Pravo na pravično suđenje)

1. Svako, tokom odlučivanja o njegovim građanskim pravima i obavezama ili o krivičnoj optužbi protiv njega, ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim sudom, obrazovanim na osnovu zakona. Presuda se izriče javno, ali se štampa i javnost mogu isključiti s celog ili s dela suđenja u interesu morala, javnog reda ili nacionalne bezbednosti u demokratskom društvu, kada to zahtevaju interesi maloletnika ili zaštita privatnog života stranaka, ili u meri koja je, po mišljenju suda, nužno potrebna u posebnim okolnostima kada bi javnost mogla da naškodi interesima pravde.

Zakon br. 03/L-202 o upravnim sporovima

Član 22.

2. Po zahtevu tužioca, organ čiji se akt izvršava, odnosno organ nadležan za izvršavanje, može da odloži izvršenje do konačnog sudskog rešenja ako rešenje nanese štetu tužiocu koji teško bi mogao da se renovira a odlaganje nije protivno javnom interesu, niti odlaganjem ne nanese veća nenaknadiiva šteta protivničkoj strani, odnosno zainteresovanom licu.
[...]

6. Tužilac može tražiti i od suda odlaganje izvršenje osporenog akta sve do donošenja sudskog rešenja prema stavu 2. istoga člana.

Član 34.

1. Sud će rešenjem odbaciti tužbu, ako utvrdi:

1.1. da je tužba podnešena nakon isteka roka ili je prevremena;
[...]

1.3. da je očividno da se upravnim aktom, koji se tužbom osporava ne zadire u prava tužioca ili njegov neposredni interes zasnovan na zakonu;

Zakon br. 03/L-006 o parničnom postupku

Član 160.

160.4 Obrazloženje presude sadrži: zahteve stranki, činjenice koje su podneli, i predloženi dokazi, koje je od tih činjenica potvrdio, zašto i kako je potvrdio te činjenice, a ako ih je potvrdio putem dokaza koje je dokaze koristio i kako je njih vrednovao.

Član 175.

Odredbe članova 146, 153 160 i 169 stav 2 ovog zakona shodno se primenjuje i kada se radi o rešenjima.

Ocena prihvatljivosti zahteva

48. Sud prvo ocenjuje da li su podnosioci zahteva ispunili uslove prihvatljivosti koji su utvrđeni Ustavom i dalje precizirani Zakonom i Poslovníkom.
49. U tom smislu, Sud se prvo poziva na stav 4. člana 21. [Opšta načela] i stavove 1. i 7. člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, koji utvrđuju:

Član 21.

[...]

4. *Ustavom utvrđena prava i osnovne slobode važe i za pravna lica, onoliko koliko su izvodljiva*”.

Član 113.

“1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.

[...]

7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom”.

50. Sud, takođe, razmatra da li su podnosioci zahteva ispunili uslove prihvatljivosti koji su propisani članovima 47. [Individualni zahtevi], 48. [Tačnost podneska] i 49. [Rokovi] Zakona, koji utvrđuju:

Član 47.

[Individualni zahtevi]

“1. Svaka osoba ima pravo da od Ustavnog suda zatraži pravnu zaštitu ukoliko smatra da njena Ustavom zagantovana prava i slobode krši neki javni organ.

2. Osoba može da podnese pomenuti podnesak samo nakon što su iscrpljena sva ostala zakonom određena pravna sredstva”.

Član 48.

[Tačnost podneska]

“Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori”.

Član 49.

[Rokovi]

“Podnesak se podnosi u roku od 4 meseci. Rok počinje od dana kada je podnosilac primio sudsku odluku. [...]”.

51. U tom smislu, Sud prvo primećuje da podnosioci zahteva imaju pravo da podnesu ustavnu žalbu, pozivajući se na navodne povrede osnovnih prava i sloboda, koja važe kako za pojedince, tako i za pravna lica (vidi slučaj Suda KI41/09, podnosilac zahteva *Univerzitet AAB-RIINVEST L.L.C.*, rešenje o neprihvatljivosti od 3. februara 2010. godine, stav 14; i KI35/18, podnosilac zahteva *“Bayerische Versicherungsverband”*, presuda od 11. decembra 2019. godine, stav 40).
52. Što se tiče ispunjenja ostalih uslova prihvatljivosti, Sud utvrđuje da su podnosioci zahteva ovlašćene strane; da su iscrpeli dostupna pravna sredstva; da su naglasili akt javnog organa čiju ustavnost osporavaju, tačnije presudu [ARJ-UZVP. br. 44/2020] Vrhovnog suda Kosova od 23. jula 2020. godine; da su naglasili ustavna prava za koja tvrde da su im povređena; a takođe, podneli su svoj zahtev u zakonskom roku, u skladu sa stavom 7 člana 113 Ustava i članovima 47 i 48 Zakona.
53. Međutim, u kontekstu okolnosti konkretnog slučaja, imajući u obzir da su odluke koje su osporene pred Sudom povezane sa odlukama u vezi sa bezbednosnom merom, odnosno „*prethodnim postupkom*“ Sud, na osnovu svoje sudske prakse kao i sudske prakse Evropskog Suda za Ljudska prava (u daljem tekstu: ESLJP), treba da proceni primenljivost garancija iz člana 31 Ustava u vezi sa članom 6 EKLJP-a. S tim u vezi Sud se poziva na tačku (b) stava (3) pravila 39. Poslovnika, prema kojoj, Sud može smatrati zahtev neprihvatljivim ako isti nije *ratione materiae* u skladu sa Ustavom.
54. Stoga je, u kontekstu poslednje navedenog, ocena ovog kriterijuma u okolnostima konkretnog slučaja važna jer postupci koji su sprovedeni pred redovnim sudovima spadaju u delokrug „*prethodnih postupaka*“, odnosno osporeno rešenje Vrhovnog suda se odnosi na rešenje Osnovnog suda u Prištini o odlaganju izvršenja odluke RUE-a, dok se tužbeni zahtev za poništaj odluke RUE-a nalazi i dalje u postupku razmatranja merituma. Shodno tome, Sud će oceniti da li je član 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP primenljiv u okolnostima slučaja podnosilaca zahteva.
55. U ovom specifičnom kontekstu, Sud primećuje da je pitanje primenljivosti člana 6. EKLJP na prethodne postupke, ESLJP protumačio kroz svoju sudsku praksu, u saglasnosti sa kojom je Sud, na osnovu člana 53. [Tumačenje odredbi ljudskih prava] Ustava, dužan da tumači osnovna prava i slobode zagarantovane Ustavom.
56. Sud, takođe, primećuje da su kriterijumi koji se tiču primenljivosti člana 31. Ustava u odnosu na prethodne postupke utvrđeni i u slučajevima ovog Suda, uključujući, ali ne ograničavajući se na slučajeve KI122/17, podnosilac *Česká Exportní Banka A.S.*, presuda od 30. aprila 2018. godine; KI150/16, podnosilac *Mark Frrok Gjokaj*, presuda od 31. decembra 2018. godine; KI81/19, podnosilac *Skender Podrimqaku*, rešenje o neprihvatljivosti od 9. novembra 2019. godine; KI107/19, podnosilac *Gafurr Bytyqi*, rešenje o neprihvatljivosti od 11. marta

2020. godine; KI195/20, podnosilac *Aigars Kesengfelds*, presuda od 29. marta 2021. godine. Opšta načela ustanovljena ovim prethodno navedenim odlukama Suda utemeljena su na predmetu ESLJP-a *Micallef protiv Malte*, presuda od 15. oktobra 2009. godine.

57. Sledom navedenog, a kako bi utvrdio da li se u konkretnom slučaju primenjuje član 31. Ustava i član 6. EKLJP-a, Sud će se prvo pozvati na opšta načela utvrđena sudskom praksom ESLJP-a i sudskom praksom Suda u pogledu primenljivosti procesnih garancija iz člana 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP, da bi zatim iste primenio na okolnosti konkretnog slučaja.
58. Na osnovu sudske prakse Suda kao i sudske prakse ESLJP-a, Sud primećuje da se svim merama obezbeđenja/privremenim merama ne odlučuje o građanskim pravima ili obavezama, a kako bi se član 6. EKLJP smatrao primenljivim, ESLJP je odredio uslove na osnovu kojih se mora oceniti primenljivost člana 6. EKLJP na "*prethodne postupke*" (vidi predmet ESLJP-a *Micallef protiv Malte*, gore citiran, stavovi 83-86).
59. Prema uslovima utvrđenim u predmetu *Micallef protiv Malte*, koje je i ovaj Sud prihvatio kroz svoju sudsku praksu. Kao prvo, pravo o kojem se radi treba da bude "građansko" i u glavnom postupku i u postupcima u vezi sa merom obezbeđenja, u autonomnom smislu ovog pojma prema članu 6. EKLJP i; kao drugo, ovaj postupak treba da na efektivan način odredi odgovarajuće civilno pravo (vidi, u ovom kontekstu, predmet ESLJP-a *Micallef protiv Malte*, gore citiran, stavovi 84 i 85 i reference koje su citirane u tom predmetu, vidi i slučajeve Suda KI122/17, podnosilac *Česká Exportní Banka A.S.*, gore citiran, stavovi 130 i 131; KI81/19, podnosilac *Skender Podrimqaku*, gore citiran, stavovi 47 i 48; KI107/19, podnosilac *Gafurr Bytyqi*, gore citiran, stav 53).
60. Sud podseća da su okolnosti slučaja podnosioca zahteva povezane sa odlukom RUE-a o omogućavanju utvrđivanja podsticajnih tarifa za proizvodnju električne energije putem solarnih/foto naponskih panela, samo za dodatne ciljeve od 20 MW, u kojoj odluci su podnosioci zahteva, kao zainteresovane strane u predmetu, imali preliminarna ovlašćenja da postanu deo šema podrške RUE-a. Tužilac je tražio odlaganje izvršenja predmetne odluke, tvrdeći da ista utiče na poskupljenje struje, stoga će mu, kao potrošaču električne energije „na kraju krajeva“ biti naplaćeni računi jer, između ostalog, ova Odluka povećava plafon količine šeme podrške za foto naponske energije i određuje tarifu za podsticaj od „85.5 evra po MW“.
61. Shodno tome, zahtev za odlaganje izvršenja upravne odluke, kao što je to u okolnostima konkretnog predmeta slučaj sa odlukom RUE-a, u postupku upravnog spora, predviđen je u članu 22. ZUS-a. Ova odluka o odlaganju izvršenja, na osnovu zakona na snazi, može se doneti do meritornog rešavanja predmeta, odnosno do donošenja sudske odluke. U tom kontekstu, imajući u obzir da su podnosioci zahteva, kako to proizilazi iz spisa predmeta, bili opremljeni sa preliminarnim ovlašćenjima, i na listi čekanja po hronološkom redu za izdavanje odluka, da budu uvršteni u šemu podrške za dostupne ciljeve, odlaganje izvršenja Odluke [V_1204_2019] je uticalo na njihova „građanska“ prava kako na sudskom ročištu, tako i u postupcima u vezi sa bezbednosnom

merom, što je povezano sa pravom da budu uključeni u šemu podrške za dostupne ciljeve, navedene u gore navedenoj Odluci. Iz tog razloga, na osnovu napred navedenog, Sud nalazi da je ispunjen prvi kriterijum za primenljivost člana 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP, na relevantne prethodne postupke.

62. U nastavku, Sud dalje primećuje da je u okolnostima podnosilaca zahteva, određivanje odlaganja izvršenja odluke RUE bilo odlučujuće za mogućnost da ostvare koristi od podsticajne tarife za proizvodnju električne energije putem solarnih/foto naponskih panela, za dodatne ciljeve od 20 MW, u kojoj odluci su podnosioci zahteva, kao zainteresovane strane u predmetu, dobile preliminarna ovlašćenja da postanu deo šema podrške RUE-a. Shodno tome, Sud nalazi da je ispunjen i drugi kriterijum za primenljivost člana 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP na relevantne prethodne postupke.
63. Iz tog razloga, Sud utvrđuje da su u okolnostima podnosilaca zahteva, na osnovu njegove sudske prakse i sudske prakse ESLJP-a, ispunjeni kriterijumi za primenljivost procesnih garancija utvrđenih u članu 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP. Shodno tome, Sud utvrđuje da je zahtev podnosilaca zahteva, u pogledu navoda o povredi člana 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP, *ratione materiae* u skladu sa Ustavom.
64. Na kraju, a nakon razmatranja ustavne žalbe podnosilaca zahteva, Sud ocenjuje da se zahtev ne može smatrati očigledno neosnovanim na ustavnim osnovama, kako je predviđeno stavom (2) pravila 39. Poslovnika o Radu, i posledično, zahtev se proglašava prihvatljivim za razmatranje u meritumu (vidi, takođe, predmet ESLJP-a *Alimuçaj protiv Albanije*, predstavka br. 20134/05, presuda od 9. jula 2012. godine, stav 144, vidi, slično tome, slučaj Suda KI27/20, podnosilac *Pokret VETËVENDOSJE!*, presuda od 22. jula 2020. godine, stav 43).

Meritum zahteva

65. Sud podseća da podnosioci zahteva navode povrede osnovnih prava i sloboda zagarantovanih članovima 3. [Jednakost pred zakonom], 7. [Vrednosti], 24. [Jednakost pred zakonom], 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] i 32. [Pravo na pravno sredstvo] Ustava i članom 6. (Pravo na pravično suđenje) EKLJP.
66. Pre nego što Sud ispita navode podnosilaca zahteva o povredama Ustava, Sud naglašava da je suština predmeta sadržanog u ovom zahtevu povezana sa odlukom RUE-a o određivanju podsticajnih tarifa za proizvodnju električne energije pomoću solarnih/foto naponskih panela, samo za dodatne ciljeve od 20 MW. Podnosioci zahteva su kao zainteresovane strane u predmetu dobile preliminarna ovlašćenja da postanu deo šema podrške RUE-a i bili su na listi čeka za ovu svrhu. Zainteresovana strana, odnosno tužilac je podneo tužbu Osnovnom sudu u Prištini, kojom je tražio da se poništi odluka RUE-a i da se izvršenje gore navedene odluke odloži do meritornog odlučivanja o spornom pitanju, tvrdeći da mu se nanosi nepopravljiva šteta kao potrošaču električne energije naglašavajući da će ovom prilikom, i kao posledica administrativne odluke, doći do poskupljenja električne energije. Osnovni sud je usvojio zahtev

tužioca za odlaganje izvršenja odluke RUE-a. Postupajući po odgovarajućim žalbama RUE-a i podnosilaca zahteva, Apelacioni sud je usvojio njihove žalbe kao osnovane i vratio predmet Osnovnom sudu na ponovno suđenje i odlučivanje. Nakon toga, Osnovni sud je u ponovljenom odlučivanju, ponovo usvojio, kao osnovan, zahtev za odlaganje izvršenja odluke koji je podneo tužilac, do donošenja konačne sudske odluke. Protiv gore navedenog rešenja, žalbe su izjavili RUE i podnosioci zahteva, a u kojima su naveli da je presudi Osnovnog suda nedostajalo obrazloženje o odlučnim činjenicama i zakonskim zahtevima, za dozvoljavanje odlaganja izvršenja odluke RUE-a, te da joj je nedostajalo obrazloženje u vezi sa *nedostatkom procesne legitimacije* tužioca.

67. Apelacioni sud je odbio ove žalbe kao neosnovane i potvrdio rešenje Osnovnog suda, ali, izuzev opisa kriterijuma navedenih u zakonskoj odredbi, odnosno član 22 ZUS-a, nije objasnio kako su ispunjeni ovi kriterijumi i uopšte nije ispitao pitanje procesne legitimacije tužioca, kako je to zatraženo u članu 35 ZUS-a. Protiv rešenja Apelacionog suda, zahtev za vanredno preispitivanje podneli su RUE; i podnosioci zahteva, koji su izneli konkretan navod da prvostepeni i drugostepeni sud nisu naveli obrazloženje u vezi sa odlučujućim činjenicama, šteti koja se može naneti tužiocu i zašto se ista ne može popraviti, kako je to zatraženo u članu 22, stav 2 ZUS-a, i nisu razmotrili tvrdnju podnosilaca zahteva da tužiocu nedostaje „procesna legitimacija“ jer se napadnutom odlukom RUE ne utiče na njegov direktan interes i koji je propisan zakonom u članu 34 stav 1, tačka 1.3 ZUS-a. Ovaj zahtev je odbijen kao neosnovan od strane Vrhovnog suda, koji takođe nije dao nikakvo obrazloženje u vezi sa suštinskim navodom podnosilaca zahteva, koji se tiče ispunjenja zakonskih uslova koji su propisani u članu 22, ZUS-a, o odlaganju izvršenja odluka, kao i u vezi sa *nedostatkom procesne legitimacije* tužioca, kako je to propisano u članu 34 ZUS-a. Podnosioci zahteva pred Sudom osporavaju utvrđenja Vrhovnog suda, navodeći, u suštini, povrede člana 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP, a kao posledica neobrazložene sudske odluke usled (i) izostanka obrazloženja o odlučnim činjenicama i zakonskim zahtevima za dozvoljavanje odlaganja izvršenja odluke RUE-a, kriterijumi koji su propisani u članu 22 ZUS-a; kao i (ii) izostanka konkretnog odgovora na odlučujući navod o *nedostatku procesne legitimacije* tužioca, kriterijum naveden u članu 34 ZUS-a.
68. Prilikom ocene prihvatljivosti ovih navoda, Sud će takođe primeniti i standarde sudske prakse ESLJP-a, u saglasnosti sa kojom je on, na osnovu člana 53. [Tumačenje odredbi ljudskih prava] Ustava, dužan da tumači osnovna prava i slobode zagarantovane Ustavom.

Opšta načela koja se odnose na obrazloženje sudskih odluka

69. Što se tiče prava na obrazloženu sudsku odluku koje je zagarantovano članom 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP, Sud pre svega naglašava da on sada već ima konsolidovanu sudsku praksu. Ova praksa je izgrađena na osnovu sudske prakse ESLJP-a (uključujući, ali ne ograničavajući se na predmete *Hadjianastassiou protiv Grčke*, presuda od 16. decembra 1992. godine; *Van de Hurk protiv Holandije*, presuda od 19. aprila 1994. godine; *Hiro Balani protiv Španije*, presuda od 9. decembra 1994. godine; *Higgins i drugi protiv Francuske*, presuda od 19. februara 1998. godine; *Garcia Ruiz protiv Španije*, presuda od 21. januara

1999. godine; *Hirvisaari protiv Finske*, presuda od 27. septembra 2001. godine; *Suominen protiv Finske*, presuda od 1. jula 2003. godine; *Buzescu protiv Rumunije*, presuda od 24. maja 2005. godine; *Pronina protiv Ukrajine*, presuda od 18. jula 2006. godine; i *Tatishvili protiv Rusije*, presuda od 22. februara 2007. godine. Pored toga, osnovna načela koja se odnose na pravo na obrazloženu sudsku odluku su razrađena i u slučajevima ovog Suda, uključujući, ali ne ograničavajući se na slučajeve KI22/16, podnosilac *Naser Husaj*, presuda od 9. juna 2017. godine; KI97/16, podnosilac *IKK Classic*, presuda od 9. januara 2018. godine; KI143/16, podnosilac *Muharrem Blaku i drugi*, rešenje o neprihvatljivosti od 13. juna 2018. godine; KI87/18, podnosilac zahteva *IF Skadiforsikring*, presuda od 27. februara 2019. godine, i KI24/17, podnosilac *Bedri Salihu*, presuda od 27. maja 2019. godine, KI35/18, podnosilac *Bayerische Versicherungsverband*, presuda od 11. decembra 2019. godine; kao i slučaj Suda KI230/19, podnosilac *Albert Rakipi*, presuda od 9. decembra 2020. godine, stav 135).

70. U principu, Sud naglašava da garancije sadržane u članu 31. Ustava i članu 6. EKLJP, obuhvataju i obavezu sudova da navedu dovoljna obrazloženja za svoje odluke (vidi predmet ESLJP-a *H. protiv Belgije*, presuda od 30. novembra 1987. godine, stav 53; i vidi, takođe, slučaj Suda KI230/19, podnosilac *Albert Rakipi*, gore citiran, stav 139 i slučaj KI87/18, podnosilac *IF Skadiforsikring*, stav 44). Obrazložena odluka pokazuje stranama da je njihov slučaj zaista saslušan i, shodno tome, doprinosi većoj prihvatljivosti odluka (Vidi: slučaj ESLJP-a *Magnin protiv Francuske*, presuda od 10. maja 2012. godine, stav 29).
71. Sud se poziva na svoju sudsku praksu gde on utvrđuje da obrazloženje odluke treba da navede odnos između nalaza merituma i odražavanja kada se razmatra predloženi dokaz, s jedne strane, i pravne zaključke suda, s druge strane. Presuda suda će povrediti ustavni princip zabrane proizvoljnosti u odlučivanju ako dato obrazloženje ne sadrži utvrđene činjenice, odgovarajuće zakonske odredbe i logičan odnos među njima (Ustavni sud, slučajevi: br. KI72/12, *Veton Berisha i Ilfete Haziri*, presuda od 17. decembra 2012. godine, stav 61; i br. KI135/14, *IKK Classic*, presuda od 9. februara 2016. godine, stav 58).
72. Sudska praksa takođe predviđa da je, uprkos činjenici da sud ima određeno diskreciono pravo u pogledu izbora argumenata i dokaza, dužan da svoje aktivnosti i odlučivanje opravda davanjem relevantnih razloga (Vidi: slučajeve ESLJP-a: *Suominen protiv Finske*, gore citiran, stav 36; i *Carmel Saliba protiv Malte*, presuda od 24. aprila 2017. godine, stav 73; vidi takođe slučaj Suda, KI227/19, sa podnosiocem N.T. „*Spahia Petrol*“, Presuda od 20. decembra 2020. godine, stav 46). Pored toga, odluke moraju biti obrazložene na takav način da omoguće stranama da efikasno ostvare bilo koje postojeće pravo na žalbu (Vidi: slučaj ESLJP-a *Hirvisaari protiv Finske*, gore citiran, stav 30)
73. Sud takođe naglašava da zasnovano na njegovoj sudskoj praksi prilikom ocene principa koji se odnosi na pravilno sprovođenje pravde, odluke sudova moraju sadržavati obrazloženje na kojem se zasnivaju. Obim u kojem se primenjuje ova obaveza navođenja razloga može varirati u zavisnosti od prirode odluke i mora se odrediti u svetlu okolnosti konkretnog slučaja. Suštinski argumenti podnosioca zahteva su ti na koje se mora odgovoriti, a navedeni razlozi moraju

biti zasnovani na važećem zakonu (vidi, slično tome, predmete ESLJP-a *Garcia Ruiz protiv Španije*, predstavka br. 30544/96, presuda od 21. januara 1999. godine, stav 29; *Hiro Balani protiv Španije*, presuda od 9. decembra 1994. godine, stav 27; i *Higgins i drugi protiv Francuske*, stav 42, vidi, takođe, slučaj Suda KI97/16, podnosilac *IKK Classic*, gore citiran, stav 48; i slučaj KI87/18, *IF Skadeforsikring*, gore citiran, stav 48).

74. Iako ne traži da se detaljno odgovori na svaki prigovor koji predoči podnosilac zahteva, ta obaveza ipak podrazumeva da stranke u sudskom postupku mogu očekivati konkretan i izričit odgovor na one svoje navode koji su odlučujući za ishod sprovedenog postupka (vidi predmet *Moreira Ferreira protiv Portugaliје*, presuda od 5. jula 2011. godine, stav 84 i sve reference koje su upotrebljene u tom predmetu; kao i slučaj Suda KI230/19, podnosilac *Albert Rakipi*, presuda od 9. decembra 2020. godine, stav 137).
75. Apelacioni sud može, u principu, odbiti žalbu podržavajući razloge za odluku nižeg suda, međutim čak i takva odluka mora sadržati dovoljno obrazloženja da pokaže da relevantni sud nije podržao postignute nalaze nižestepenog suda bez dovoljnog razmatranja (Vidi, između ostalog, slučaj ESLJP-a, *Tatishvili protiv Rusije*, gore citiran, stav 62; vidi takođe slučaj Suda, KI227/19, sa podnosiocem N.T. „*Spahia Petrol*“, citirano iznad, stav 47).
76. Stoga, na osnovu sudske prakse ESLJP-a i sudske prakse Suda, sudovi su dužni da razmotre i pruže konkretan i jasan odgovor na: (i) bitne navode i argumente stranke (vidi predmete ESLJP-a *Buzescu protiv Rumunije*, gore citiran, stav 67; i *Donadze protiv Gruzije*, presuda od 3. marta 2006. godine, stav 35); (ii) navode i argumente koji su odlučujući za ishod postupka (vidi predmete ESLJP-a *Ruiz Torija protiv Španije*, gore citiran, stav 30; i *Hiro Balani protiv Španije*, gore citiran, stav 28); ili (iii) navode koji se odnose na prava i slobode zagarantovane Ustavom i EKLJP (vidi predmet ESLJP-a *Wagner i J.M.W.L. protiv Luksemburga*, presuda od 28. juna 2007. godine, stav 96 i reference u njoj; takođe, vidi i slučaj Suda KI227/19, podnosilac N.T. „*Spahia Petrol*“, gore citiran, stav 48).

Primena ovih načela na okolnosti konkretnog slučaja

77. Sud podseća još jednom da se suština slučaja koji se odnosi na ovaj zahtev tiče jedne odluke RUE o određivanju podsticajnih tarifa za proizvodnju električne energije iz solarnih/foto naponskih panela, samo za dodatne ciljane od 20 MW. Podnosioci zahteva, kao zainteresovane strane su imali preliminarna ovlašćenja da budu deo Šema podrške RUE, i bili su na listi čekanja za ovu svrhu. Tužilac je podneo tužbu pred Osnovnim sudom u Prištini, gde je tražio da se poništi odluka RUE, i zatražio je i da se odgodi izvršenje gore navedene odluke, sve do odlučivanja po meritumu spornog pitanja, sa tvrdnjom da će mu biti naneta nepopravljiva šteta, kao potrošaču električne energije navodeći da će ovom prilikom, a i kao posledica administrativne odluke, doći do poskupljenja električne energije. Osnovni sud je, tokom ponovnog odlučivanja, usvojio kao osnovan zahtev za odlaganje izvršenja odluke, podnet od strane tužioca, sve do donošenja konačne sudske odluke. Protiv gore navedenog rešenja, žalbe su uložili RUE i podnosioci zahteva, u kojima su naglasili da Presudi Osnovnog

suda nedostaje obrazloženje u vezi sa odlučujućim činjenicama i zakonskim zahtevima, za dozvoljavanje odlaganja izvršenja odluke RUE, kao i da mu nedostaje obrazloženje u vezi sa *nedostatkom procesne legitimacije* tužioca. Apelacioni sud je odbacio kao neosnovane ove žalbe, i potvrdio je Rešenje Osnovnog suda. Protiv Rešenja Apelacionog suda, zahtev za zaštitu zakonitosti su podneli RUE i podnosioci zahteva, koji su naveli specifičnu tvrdnju da (i) ni Prvostepeni sud ni Drugostepeni sud, nisu razmotrili tvrdnju da u konkretnom slučaju nisu ispunjeni zakonski uslovi koji su propisani u članu 22, stav 2 ZUS-a o odlaganju izvršenja odluke RUE; i (ii) tvrdnje da tužiocu nedostaje *aktivna legitimacija* da napadne Odluku RUE u upravnom sporu, kako je to zatraženo u članu 34 ZUS-a. Ovaj zahtev je odbijen kao neosnovan od strane Vrhovnog Suda.

78. Podnosioci zahteva pred Sudom u suštini tvrdnje povredu člana 31 Ustava u vezi sa članom 6 EKLjP-a, a kao posledicu neobrazložene sudske odluke kao posledice (i) neobrazloženja u vezi sa odlučujućim činjenicama i zakonskim uslovima u članu 22, stav 2 ZUS-a, za dozvoljavanje odlaganja izvršenja odluke RUE; kao i (ii) time što nisu pružili specifičan odgovor na odlučujuću tvrdnju *nedostatka procesne legitimacije* tužioca po članu 34 ZUS-a.
79. U vezi sa ovim navodima, Sud prvenstveno podseća na zakonske uslove koji se trebaju ispuniti za odlaganje izvršenja nekog akta do konačne sudske odluke, po članu 22, stav 2 ZUS-a, koji propisuje da: *„Po zahtevu tužioca, organ čiji se akt izvršava, odnosno organ nadležan za izvršavanje, može da odloži izvršenje do konačnog sudskog rešenja ako rešenje nanese štetu tužiocu koji teško bi mogao da se renovira a odlaženje nije protivno javnom interesu, niti odlaganjem ne nanese veća nenaknadiva šteta protivničkoj strani, odnosno zainteresovanom licu“.*
80. Sud primećuje da na osnovu gore navedenih relevantnih odredbi, za odlaganje izvršenja nekog akta, potrebno je da se ispune sledeći uslovi:
- i) Ukoliko će izvršenje doneti štetu tužiocu koja se teško može popraviti, ili
 - ii) Odlaganje nije u suprotnosti sa javnim interesom; i
 - iii) Niti će odlaganje doneti neku veliku štetu suprotnoj strani, odnosno zainteresovanom licu.
81. Sa druge strane, u vezi sa procesnom legitimacijom tužilačke strane, član 34, stav 3 ZUS-a propisuje da Sud odbacuje tužbu ukoliko se ustanovi da *„je očevidno da se upravnim aktom, koji se tužbom osporava ne zadire u prava tužioca ili njegov neposredni interes zasnovan na zakonu.“*
82. U vezi sa ispunjenjem ovih zakonskih uslova za odlaganje navedenog izvršenja kao i u vezi sa procesnom legitimacijom tužilačke strane, Sud primećuje da je Osnovni sud, Rešenjem [A.br. 3090/10] naglasio da: *„tužilac je pružio poverljive dokaze koji potvrđuju činjenicu da će izvršenje odluke naneti štetu tužiocu koja se teško može popraviti. Takođe, sud je našao da odlaganje izvršenja odluke do konačnog odlučivanja o pitanju u meritumu nije u suprotnosti sa javnim interesom niti će odlaganje naneti neku veliku štetu suprotnoj strani, odnosno zainteresovanom licu.“* U vezi sa legitimacijom tužioca, Osnovni sud nije predstavio nikakvo obrazloženje.

83. Sud takođe podseća na obrazloženje Apelacionog suda u rešenju [AA. br. 355/2020], u kojem je navedeno sledeće:

“Prvostepeni sud je ožalbenim rešenjem, usvojio zahtev tužilaca – predlagača za odlaganje izvršenja osporene odluke V_1204_2019, od 27. novembra 2019. godine, sa obrazloženjem da tužilac iz dokaza koji se nalaze u spisu predmeta, je činio svoj zahtev pouzdanim, da će mu se izvršenjem odluke pobijane tužbom naneti šteta, koja bi se teško mogla popraviti i da odlaganje izvršenja odluke nije u suprotnosti sa javnim interesom niti da bi odlaganje nanelo veliku štetu protivnoj strani. U ovom smislu, sud ocenjuje da su ispunjeni uslovi iz člana 22.6 Zakona o upravnim sporovima, za odlaganje izvršenja osporene odluke. Ovu ocenu sud zasniva na činjenici da je tužilac pružio pouzdane dokaze koje potvrđuju činjenicu da bi izvršenje odluke nanelo štetu tužiocu, koja bi se teško mogla popraviti. Sud, takođe nalazi da odlaganje izvršenja odluke do odluke predmeta na meritornom načinu, nije u suprotnosti sa javnim interesom niti da bi odlaganje nanelo veliku štetu protivničkoj strani, odnosno zainteresovanom licu.

Veće Apelacionog suda, polazeći od ovog stanja stvari, u potpunosti prihvata kao pravičan i zakonit takav stav prvostepenog suda, jer i prema oceni veća ovog suda, u ovom slučaju, ispunjeni su uslovi za odlaganje izvršenja administrativnog akta predviđeni u članu 22 stavu 2 Zakona o upravnim sporovima”.

84. S druge strane, u kontekstu gore pomenutih navoda podnosioca zahteva, Sud podseća na obrazloženje Vrhovnog suda u presudi [ARJ-UZVP. br. 44/2020], u kojoj je navedeno sledeće:

“Vrhovni sud Kosova je imajući u vidu napred navedene odredbe (član 22.2 i 22.6 ZUS-a, naglasak dodat) našao da je drugostepeni sud je pravilno postupio kada je odbio kao neosnovane žalbe tuženika i zainteresovanih strana, i potvrdio rešenje prvostepenog suda, A.U. br. 3090/2019 od 06.04.2019. godine, kojim je usvojen predlog tužioca za odlaganje izvršenja odluke tuženika sa br. V_1204_2019 od 27.11.2019. godine, do donošenja presude prvostepenog suda po tužbi tužioca, kojim je odbacio predlog tužioca.

Dakle, u ovom slučaju, ovaj sud ocenjuje da tuženik i zainteresovane strane nisu uverljivim dokazima učinili pouzdanom činjenicu da odlaganje izvršenja nije suprotno sa javnim interesom. Prema oceni ovog suda, u ovom slučaju nisu kumulativno ispunjeni uslovi za odlaganje izvršenja upravnog akta i koji bi opravdao odlaganje izvršenja odluke pozivajući se na zakonske odredbe člana 22 ZUS-a. Iz ovih razloga, ovaj sud je odlučio da odbije zahteve tuženika i zainteresovanih stranka, za vanredno preispitivanje izjavljene protiv rešenja Apelacionog suda AA. br. 355/2020 od 17.06.2020. godine”.

85. Sud, na osnovu relevantnih odredbi ZUS-a koje su propisane u članu 22, stav 2 ZUS-a, i ceneći obrazloženje dato od strane Osnovnog suda, koje je potvrđeno i

od Apelacionog i Vrhovnog suda u odgovoru na tvrdnje podnosioca zahteva koji se navedene u žalbi i zahtevu za vanredno razmatranje, uglavnom su se oslanjali samo na opis zakonskih kriterijuma o odlaganju izvršenja nekog upravnog akta kako je to propisano u članu 22 ZUS-a, a koji se tiču toga da li će: (i) odlaganje naneti štetu tužiocu koja se teško može popraviti; odnosno (ii) odlaganje nije u suprotnosti sa javnim interesom; i (iii) niti će odlaganje naneti neku veliku štetu suprotnoj strani, odnosno zainteresovanom licu. Naime, Apelacioni i Vrhovni Sud su se uglavnom fokusirali na potvrđivanje nalaza odluke Osnovnog odnosno Apelacionog suda, potvrđujući iste i naglašavajući da su ispunjeni zakonski uslovi za odlaganje izvršenja odluke RUE.

86. Stoga, Sud primećuje da izuzev opisa relevantnih zakonskih odredbi za odlaganje izvršenja nekog akta kako je to propisano u članu 22 ZUS-a, nijedna od tri sudske instance nije razmotrila niti jedan dokaz ili argumenat u korist ispunjenja zakonskih uslova za odlaganje izvršenja odluke. Pored toga, nasuprot konstantnim navodima podnosilaca zahteva koji su navedeni na svim sudskim instancama, nijedan nije razmotrio pitanje legitimeteta tužilačke strane kako je to i propisano u članu 34 ZUS-a
87. Sud prvo podseća da su na osnovu sudske prakse EKLJP-a, koja je napred elaborisana, sudovi obavezni da navedu obrazloženje u vezi sa njihovim odlukama na osnovu dokaza i relevantnih odredbi. Tako nešto u ovom konkretnom slučaju ne proizilazi iz Rešenja Osnovnog suda. Sa druge strane, Apelacioni sud je odbio žalbu podnosioca zahteva, odobravajući položaj i obrazloženje Osnovnog suda. Slično je postupio i Vrhovni Sud u vezi sa odlukom Apelacionog suda. Imajući u vidu da, na osnovu iste sudske prakse, čak i takve odluke moraju da sadrže dovoljno razloga da pokažu da nadležni sud, u ovom slučaju Apelacioni i Vrhovni sud, nije odobrio nalaze nižeg suda, odnosno Osnovnog suda, bez dovoljnog razmatranja (vidi, slučaj Suda KI227/19, sa podnosiocem *N.T. „Spahia Petrol“*, citirano iznad, stav 54 i tu korišćene reference). Sud primećuje da u okolnostima ovog konkretnog slučaja, to nije slučaj
88. Dakle, i sam Osnovni sud je, u vezi sa zahtevom zainteresovane strane za odlaganje izvršenja odluke RUE, samo citirao i opisao relevantne odredbe u vezi sa uslovima za odlaganje izvršenja Odluke po članu 22 ZUS-a, navodeći da je tužilac pružio pouzdane dokaze koji potvrđuju činjenicu da će izvršavanje odluke naneti štetu tužiocu koja se teško može ispraviti kao i da odlaganje izvršenja odluke sve do konačne odluke u meritumu pitanja nije u suprotnosti sa javnim interesom niti će odlaganje naneti neku veliku štetu suprotnoj strani, odnosno zainteresovanoj strani, bez navođenja nikakvog obrazloženja i bez razmatranja niti jednog od „*verodostojnih dokaza*“ koji bi potvrdili kako su ti zakonski uslovi bili ispunjeni u ovom konkretnom slučaju.
89. Sud smatra da redovni sudovi, izuzev opisa i elaborisanja zakonskih odredbi, i konstatacije da su ovi uslovi ispunjeni, nisu objasnili: (i) koja je šteta koja se nanosi tužiocu izvršenjem osporenog akta i zašto je ta šteta nepopravljiva; (ii) koji su dokazi koji su ocenjeni kako bi se utvrdilo da odlaganje izvršenja odluke RUE-a nije u suprotnosti sa javnim interesom; (iii) zašto se podnosiocima zahteva ne nanosi nikakva šteta iako su oni tvrdili da im se šteta nanosi i

argumentovali taj navod dokazima. Takođe, sudske odluke uopšte ne sadrže obrazloženja u vezi sa navodima podnosioca zahteva koji se odnose na (iv) *nedostatak aktivne legitimacije* tužilačke strane.

90. Dakle, Sud zaključuje da osporenim odlukama redovnih sudova nisu u potpunosti i jasno ispitane (i) odlučne činjenice i zakonski uslovi u vezi sa dozvoljavanjem odlaganja izvršenja odluke RUE-a; i nije (ii) pružen konkretan odgovor na navod podnosioca zahteva koji se odnosi na nedostatak procesne legitimacije tužioca. Oba ova aspekta odražavaju suštinske i odlučujuće navode podnosioca zahteva, i koji, na osnovu sudske prakse suda kao i sudske prakse ESLJP-a, moraju se obraditi i obrazložiti od strane sudova kako bi se poštovale procesne garancije navedene u članu 31 Ustava u vezi sa članom 6 EKLJP-a
91. Sud naglašava da procesna pravičnost zahteva da se na suštinske navode koje su iznele stranke pred redovnim sudovima mora adekvatno odgovoriti – posebno ako se tiču odlučujućih navoda koji se u konkretnom slučaju odnose na (i) odlučujuće činjenice i zakonske uslove u vezi sa dozvoljavanjem odlaganja izvršenja odluke RUE-a; kao i (ii) nepružanje konkretnog odgovora na odlučujući navod o nedostatku *procesne legitimacije* tužioca.
92. U skladu sa onim što je napred navedeno, Sud utvrđuje da odluke redovnih sudova u vezi sa odlaganjem izvršenja Odluke RUE od 27. novembra 2019. godine nisu ispunile kriterijume “*pravičnog suđenja*” iz člana 31. Ustava u vezi sa članom 6. stav 1. EKLJP, zbog nepostojanja obrazložene sudske odluke.
93. Pored toga, s obzirom na to da utvrđena ustavna povreda rezultira kao posledica neobrazloženja, najpre rešenja [A.br.3090/19] od 6. aprila 2020. godine Osnovnog suda, a zatim i rešenja [AA.br.355 / 2020] od 17. juna 2020. godine Apelacionog suda i presude [ARJ-UZVP.nr. 44/2020] od 23. jula 2020. godine Vrhovnog suda, kojima je potvrđeno rešenje Osnovnog suda. Stoga je, a na osnovu prakse ovog Suda, neophodno da se sve navedene odluke proglase nevažećima (vidi, s tim u vezi, slučajeve Suda KI45/20 i KI46/20, podnosilac *Tinka Kurti i Drita Millaku*, Presuda od 26. marta 2021. godine; i KI84/21, podnosilac *Telekomi i Kosovës SH.A.* Presuda od 24. novembra 2021. godine).
94. Sud na kraju naglašava da se ovaj zaključak odnosi isključivo na obrazloženje redovnih sudova koje se odnosi na suštinske i odlučujuće navode podnosioca zahteva, i ni na koji način ne prejudicira ishod merituma slučaja. U tom kontekstu, Sud naglašava da se njegov nalaz da su odluke redovnih sudova donete uz povredu prava podnosioca zahteva na obrazloženu sudsku odluku, odnosi konkretno samo na navode koje su podnosioci zahteva izneli u svom zahtevu pred Sudom.
95. S obzirom na to da je utvrdio povredu prava na pravično suđenje zagarantovanog članom 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP, kao rezultat neobrazložene sudske odluke, Sud ne smatra potrebnim da posebno ispituje navode o povredi članova 3, 7, 24. i 32. Ustava.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud, u skladu sa članom 21.4, 113.1 i 113.7 Ustava, članom 20. Zakona i pravilom 59 (1) Poslovnika, na sednici održanoj dana 19. januara 2022. godine, jednoglasno

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI zahtev prihvatljivim;
- II. DA UTVRDI da je došlo do povrede člana 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava i člana 6. [Pravo na pravično suđenje] Evropske konvencije o ljudskim pravima;
- III. DA PROGLASI ništavnom presudu [ARJ-UZVP. br. 44/2020] Vrhovnog suda Kosova od 23. jula 2020. godine, Rešenje Apelacionog suda [AA.br.355/2020] od 17. juna 2020. godine, kao i Rešenje Osnovnog suda [A. br. 3090/19] od 6. aprila 2020. godine;
- IV. DA VRATI na ponovno razmatranje Rešenje Osnovnog suda [A. Br. 3090/19] od 6. aprila 2020. godine, u skladu sa presudom ovog Suda;
- V. DA NALOŽI Osnovnom sudu da u skladu sa pravilom 66 (5) Poslovnika, do 29. aprila 2022. godine, obavesti Sud o merama koje su preduzete radi izvršenja presude Suda;
- VI. DA OSTANE posvećen ovom pitanju u skladu sa ovim nalogom;
- VII. DA DOSTAVI ovu presudu stranama i, u skladu sa članom 20.4 Zakona, objavi istu u Službenom listu;
- VIII. Ova presuda stupa na snagu odmah.

Sudija izvestilac

Bajram Ljatić

Predsednica Ustavnog suda

Gresa Caka-Nimani

